

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра соціальних структур та соціальних відносин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана

«28» серпня 2025 року

Розробник: доцент кафедри соціальних структур та соціальних відносин, к.соц.н., доц. Тетяна КУЗЬМЕНКО

ЗАТВЕРДЖЕНО

зав. кафедри соціальних структур
та соціальних відносин

Олег МАЗУРИК
(ім'я та прізвище)

Протокол № 13 від «28» серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РОЗВ'ЯЗАННЯ КОНФЛІКТІВ

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 Соціологія
освітній рівень бакалавр
освітня програма «Соціологічне забезпечення управлінських процесів»
вид дисципліни вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2025/2026
Семестр	6
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Схвалено науково - методичною комісією факультету соціології

Протокол № 13 від «28» серпня 2025 року

Голова науково - методичної комісії

(підпис)

Тетяна ЧЕРВІНСЬКА
(ім'я та прізвище)

Викладач: к.соц.н., доц. Тетяна КУЗЬМЕНКО

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ («__» __ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ («__» __ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2025

1. Мета дисципліни: формування знання про оптимальні вирішення конфліктів та використання умінь трансформації конфліктів в конструктивні рамки із застосуванням сучасних методів соціологічних досліджень.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Знати: теоретичні основи загальної соціології, ключові парадигми соціальної взаємодії; методологію та методи збору й аналізу соціологічних даних (кількісних та якісних).
2. Вміти: працювати з масивами соціологічної інформації; самостійно обирати та використовувати емпіричні методи для аналізу соціальних процесів; інтерпретувати результати досліджень у контексті управлінських завдань.
3. Вміти працювати з соціологічними даними, та використовувати емпіричні методи соціологічного аналізу.

3. Анотація навчальної дисципліни: спрямована на вивчення теоретичних концепцій та оволодіння практичним інструментарієм управління конфліктами в сучасних організаційних та суспільних системах. Охоплює аналіз моделей трансформації конфліктів, дослідження тенденцій та специфіки їх виникнення у воєнний та пост-воєнний період, а також вивчення принципів діагностики доконфліктних ситуацій.

4. Завдання (навчальні цілі):

- опанування соціологічним термінологічним та концептуальним апаратом соціологічного аналізу соціальних технологій регулювання конфліктів;
- ознайомлення з результатами міжнародних та українських соціологічних досліджень щодо соціальних механізмів регулювання та розв'язання конфліктів.

Це спрямовано на формування наступних компетентностей та результатів навчання:

СК 10. Здатність застосовувати отримані знання в процесах прийняття рішень.

СК13. Здатність прогнозувати тенденції розвитку структур менеджменту і маркетингу в умовах суспільних змін та глобальних трансформацій.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати теоретичні концепції виникнення конфліктів, категоріально-понятійний апарат їх дослідження	Лекції, практичні заняття, самостійна робота	Усна відповідь, виконання практичних завдань, самостійна робота, контрольна робота	10
1.2	Знати сутність, структуру та механізми виникнення конфліктів	Лекції, практичні заняття, самостійна робота	Усна відповідь, виконання практичних завдань, самостійна робота, контрольна робота	20
2.1	Вміти аналізувати наявну в різних групах та організаціях ситуацію з виникнення конфліктів. Прогнозувати тенденції розвитку структур менеджменту та маркетингу в умовах глобальних трансформацій та соціальної нестабільності	Лекції, практичні заняття, самостійна робота	Усна відповідь, виконання практичних завдань, самостійна робота, контрольна робота	10
2.2	Знаходити форми та методи мінімізації конфлікту. Ефективно виконувати командні ролі (модератора, комунікатора, аналітика, генератора ідей) для оперативного вирішення фахових задач у конфліктному середовищі	Лекції, практичні заняття, самостійна робота	Усна відповідь, виконання практичних завдань, самостійна робота, контрольна робота	15

3.1	Презентувати дослідницьке завдання по аналізу соціальних конфліктів за допомогою аналізу випадку. Діагностувати та презентувати прикладні організаційні та регіональні проблеми, використовуючи сучасну методологію конфліктологічного аналізу	Лекції, практичні заняття, самостійна робота	Усна відповідь, виконання практичних завдань, самостійна робота, контрольна робота	15
4.1	Здійснювати самостійно аналітичну, дослідницьку та пошукову діяльність. Визначати вміти застосовувати соціальні механізми для забезпечення стабільного функціонування та розвитку організацій, громад та соціальних систем різного рівня	Лекції, практичні заняття, самостійна робота	Усна відповідь, виконання практичних завдань, самостійна робота, контрольна робота	30

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)						
Програмні результати навчання (назва)						
1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	4.1	
Ефективно виконувати різні ролі (зокрема організатора, комунікатора, критика, генератора ідей, виконавця тощо) у команді в процесі вирішення фахових задач (ПРН06).						
	+	+	+			
Застосовувати теоретичні підходи та методологію аналізу до діагностики та вирішення організаційних та регіональних проблем (ПРН14).						
	+			+		
Визначати та конструювати соціальні механізми стабільного функціонування та розвитку соціальних систем різного рівня (ПРН17).						
	+	+			+	

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

Види робіт	Результати навчання	Семестрова кількість балів	
		Min – 60 балів	Max – 100 балів
Усна відповідь, виконання практичних завдань	РН1.1; РН1.2; РН2.1; РН2.2; РН3.1; РН4.1	30	50
Самостійна робота (на лекції/практичному занятті)	РН1.1; РН1.2; РН2.1; РН2.2; РН3.1; РН4.1	12	20
Контрольна робота	РН1.1; РН1.2; РН2.1; РН2.2; РН3.1; РН4.1	18	30
		60	100

Форми контролю	Частина 1. Темі 1-4			Частина 2. Темі 5-8			Всього балів	% відсоток у підсумковій оцінці	РН
	Бали за 1 роботу	Кількість робіт	Загальна кількість балів	Бали за 1 роботу	Кількість робіт	Заг. кількість балів			
Усна відповідь, виконання практичних завдань	5	5	25	5	5	25	50	50	РН1.1; РН1.2; РН2.1; РН2.2; РН3.1; РН4.1

Самостійна робота (на лекцій/практичному)	2	5	10	2	5	10	20	20	РН1.1; РН1.2; РН2.1; РН2.2; РН3.1; РН4.1
Контрольна робота	15	1	15	15	1	15	30	30	РН1.1; РН1.2; РН2.1; РН2.2; РН3.1; РН4.1
Всього			50			50	100	100	

Підсумкове оцінювання: залік. Бали накопичуються протягом усього семестру, окремої форми контролю не передбачено. Для студентів, які набрали менше 60 балів, обов'язкове виконання контрольних робіт.

7.2 Організація оцінювання:

1. **Усні відповіді, виконання практичних завдань** оцінюються по факту проведення практичних занять протягом семестру.
2. **Самостійна робота** студента за підсумками вивчення певного теоретичного матеріалу виконується на лекційному чи практичному занятті.
3. **Контрольні роботи** виконуються на практичному занятті на наступному занятті після вивчення частин 1 і 2.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	практичні	С/Р
1. Теоретико-методологічні засади дослідження конфліктів				
1	Теоретичні засади дослідження конфліктів. Конфлікт як соціальне явище	2	2	4
2	Сутність конфлікту та його структура. Формули	2	2	4
3	Види конфліктів. Динаміка та функції конфліктів	2	2	6
4	Сфери розгортання та механізми виникнення конфліктів. Внутрішньо особистісний та міжособистісний; міжгрупові та внутрішньогрупові конфлікти; сімейні конфлікти. Війна як соціальний конфлікт	4	4	6
	Контрольна робота 1		2	2
2. Розв'язання конфліктів				
5	Основні стратегії конфліктної взаємодії. Моделі розвитку та завершення конфлікту	2	2	4
6	Організаційні та трудові конфлікти	2	2	4
7	Конфлікт інтересів	2	2	6
8	Засоби, технології врегулювання конфліктів	4	4	6
	Контрольна робота 2		2	4
	ВСЬОГО	20	24	46

Загальний обсяг **90 год.**, в тому числі:

Лекцій – **20 год.**

Практичні – **24 год.**

Самостійна робота - **46 год.**

9. Рекомендована література

Основна:

1. Гуменюк Л. Й. Соціальна конфліктологія: навчальний посібник. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2013. – 400 с. URL: <https://cutt.ly/DX3sFj4>
2. Гуменюк Л. Й. Соціологія: Хрестоматія (від першоджерел до сучасності). У 2-х томах. – Т.1. – Львів, 2019. – Тема 12. Соціологія конфлікту. URL: <http://surl.li/ovzccu>
3. Гірник А. М. Основи конфліктології: навч. посібник. К.: Видавничий дім «Києво Могилянська академія», 2010. 222 с. URL: <http://surl.li/dmmqde>
4. Дуткевич Т. В. Конфліктологія з основами психології управління: Навчальний посібник.-К.: Центр навчальної літератури, 2005. - 456 с. URL: <http://surl.li/gynisu>
5. Закон України Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів). URL: <http://surl.li/dhfjrt>
6. Конфліктологія: Навчальний посібник / Ємельяненко Л. М., Петюх В. М., Торгова Л. В., Гриненко А. М. – К.: КНЕУ, 2003
7. Конфліктологія : навч. посіб. / Л. М. Герасіна, М. П. Требін, В. Д. Воднік та ін. - Х. : право, 2012. - 128 с. URL: <https://surl.li/qasdh0>
8. Конфліктологія: Практикум: навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка» освітньою програмою «Управління персоналом та економіка праці» / М. М. Дученко, О. А. Шевчук; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 88 с. URL: <http://surl.li/zojfkj>
9. Менеджмент соціальних конфліктів / за наук. ред. І. В. Петренко. К., 2020. 77 с. URL: <http://surl.li/jwyv0i>
10. Методичні рекомендації «Поняття конфлікту інтересів згідно Закону України «Про запобігання корупції». URL: <http://surl.li/yrfjoo>

11. Петрінко В.С. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці. Навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. 360 с. URL: <https://cutt.ly/eX9ct7f>
12. Свиридюк Н. П. Переговори та посередництво як способи вирішення юридичних конфліктів. URL: <http://surl.li/omrroi>
13. Соціальна напруженість у кризовому соціумі: соціально-психологічний аналіз. Монографія. О.Г. Злобіна, М.О. Шульга, Л.Д. Бевзенко та ін. За наук. ред. Злобіної О.Г. – К. 2019.- 291 с.
14. Соціальний конфлікт: інноваційні комунікативні технології врегулювання: практичний посібник [Г. М. Бевз, І. В. Петренко, А. І. Гусев, В. І. Давидов, О. В. Івачевська, Н. С. Малєєва, О. Г. Чукур] / за наук. ред. Г. М. Бевз, І. В. Петренко; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології, 2020. 144 с. URL: <https://cutt.ly/5X9mTDn>
15. Яхно Т. П., Курєвіна І. О. Конфліктологія та теорія переговорів: навч. посіб. - К., 2018. -168 с.

Додаткова:

1. Вирішую конфлікти та будує мир навколо себе. Базові навички медіації однолітків. Навчально-методичний посібник. / Андрєєнкова В.Л., Левченко К.Б., Матвійчук М.М., Дацко О.В. – К.: ФОП Нічога С.О. – 2020. – 200 с. URL: <https://bit.ly/3cablrC>
2. Встановлено відповідальність за булінг та вперше надано визначення цьому терміну на законодавчому рівні (18 Січ 2019 р.). URL: <https://cutt.ly/dX3kd0t>
3. Жмай О. В., Конопля О. І. Стратегії поведінки в конфлікті: види, сутність та взаємозв'язок з емоційним інтелектом ECONOMICS: time realities №6(46), 2019. URL: <http://surl.li/xmxumq>
4. Запобігання та протидія проявам насильства: діяльність закладів освіти. Навчально-методичний посібник/ Андрєєнкова В.Л., Байдик В.В., Войцях Т.В., Калашник О.А. та ін. – К.: ФОП Нічога С.О. – 2020. – 196 с. URL: <https://cutt.ly/7X9y5wd>
5. Злобіна О. Конфлікт інтересів на перетині явних та латентних складових // Соціальні виміри суспільства. Збірник наукових праць. Випуск 2(13). – К.: 2010. – С. 297- 310.
6. Комплект освітніх програм «Вирішення конфліктів мирним шляхом. Базові навички медіації». – К. – 2018. – 140 с. URL: <https://cutt.ly/LX9ywjJ>
7. Соціально-педагогічна та психологічна робота з дітьми у конфліктний та постконфліктний період : метод. рек. / Н.П. Бочкор, Є.В. Дубровська, О.В.Залєська та ін. – Київ: МЖПЦ «Іа Страда-Україна», 2014. – 84 с. URL: <https://cutt.ly/rX9nsXr>
8. Mitchell, Christopher. Beyond Resolution: What Does Conflict Transformation Actually Transform? URL: <http://surl.li/xlcgbi>

10. Додаткові ресурси:

1. Балтаджи П. М., Матєєва Л. Г. Війна як форма соціального конфлікту <http://surl.li/wcxzcg>
2. Європейське соціальне дослідження The European Social Survey (the ESS)
3. Інститут соціології Національної академії наук України <http://surl.li/nahcea>
4. Київський міжнародний інститут соціології (KMIC) <http://www.kiis.com.ua/>
5. Комплект освітніх програм "Вирішення конфліктів мирним шляхом. Базові навички медіації" <https://cutt.ly/nX9ydow>
6. Матеріали для використання в роботі працівниками психологічної служби <https://cutt.ly/TX9zhgq>
7. Соціологічне дослідження до Дня Незалежності: уявлення про патріотизм та майбутнє України (16-20 серпня 2023) - Соціологічна група Рейтинг https://ratinggroup.ua/research/ukraine/soc_olog_chne_dosl_dzhennya_do_dnya_nezalezhno_uyavleniya_pro_patr_otizm_ta_maybutn_ukra_ni_16-20_se.html
8. Український інститут соціальних досліджень ім. О. Яременка <http://www.uir.org.ua/>
9. Центр ім. О. Разумкова <http://surl.li/rjrdyk>
10. Центр соціальних та маркетингових досліджень SOCIS <http://www.socis.kiev.ua/>
11. International Social Survey Programme (ISSP) <https://issp.org/>
12. Seven Conflict Resolution Tips for Couples <http://surl.li/skdbdt>

13. Rating Group - одна з найбільших дослідницьких інституцій України. До неї входять Соціологічна група Рейтинг, дослідницька лабораторія Rating Lab, платформа Rating Online та Rating Call Center. <https://www.ratinggroup.ua/>